

Міністерство освіти і науки України
Луганський національний аграрний університет
Факультет агрономії та будівництва
Кафедра загальноосвітньої підготовки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Г.в.о. декана факультету агрономії та будівництва

Надія СКНИПА

2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ НАУКОВОГО ПОШУКУ

(назва навчальної дисципліни)

ступінь освіти	<u>доктор філософії</u> (бакалавр, магістр)
галузь знань	<u>21 Ветеринарна медицина</u> (шифр і назва)
спеціальність	<u>211 Ветеринарна медицина</u> (шифр і назва)
освітня програма	<u>Ветеринарна медицина</u> (назва)

Робоча програма з дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина освітньої програми Ветеринарна медицина.

«31» серпня 20201 року - 16 с.

Розробник:

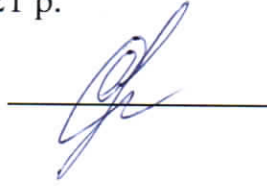
Карпіцький Миколай Миколайович, доктор філос. наук, старший викладач кафедри загальноосвітньої підготовки

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальноосвітньої підготовки

Протокол № 7 від «27» 08. 2021 р.

В.о. завідувача кафедри

Денис РУДНІК

Схвалено проектною групою освітньої програми «Ветеринарна медицина»

Гарант освітньої програми

Людмила НАЛИВАЙКО

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія наукового пошуку» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалавр галузі знань 21 Ветеринарна медицина, формує інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності, програмні результати навчання, якими оволодіють здобувачі вищої освіти.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Філософія наукового пошуку» є поглиблена та якісна підготовка конкурентоспроможних професіоналів, що володіють високим рівнем культури, здатних розуміти сутність і соціальну значущість своєї професії, здатним розуміти гуманітарне та соціальне значення науки та розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми.

Завдання вивчення дисциплін:

1. Розвиток загальної ерудиції та філософської культури мислення.
2. Збагачення історичної пам'яті.
3. Опанування методологією філософського аналізу сучасних проблем та їх розв'язання в сфері ветеринарної медицини.
4. Вміння співвіднести наукове і суспільне знання з етичним розумінням та історичним значенням.

Навчальна дисципліна формує такі міждисциплінарні зв'язки: дисципліни, що передують: дисципліни за попередні роки навчання; дисципліни, що забезпечуються: дисципліни за наступні роки навчання.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньої програми Ветеринарна медицина спеціальності 211 Ветеринарна медицина.

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність володіти методологією наукових досліджень у галузі ветеринарної медицини, виявляти і розв'язувати наукові задачі та практичні проблеми з використанням та глибоким переосмисленням наявних і створенням нових цілісних знань, висувати гіпотези та генерувати нові ідеї щодо освітньої діяльності, а також здійснювати діагностику, лікування та профілактику патологій заразної і незаразної етіології відповідно до спеціалізації.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями, самовдосконалюватись та формувати системний науковий світогляд..

ЗК4. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження на сучасному рівні з використанням новітніх інформаційних і комунікаційних

технологій та дотриманням параметрів безпечної діяльності на основі цілісного системного наукового світогляду з використанням знань в області історії і філософії науки.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК10. Здатність вести наукові дискусії, виявляти і вирішувати наукові задачі та проблеми з дотриманням норм наукової етики і академічної чесності.

СК11. Здатність здійснювати фаховий аналіз різних інформаційних джерел, авторських методик, конкретних освітніх, наукових та професійних матеріалів.

СК15. Здатність брати участь у наукових дискусіях, критичних діалогах на вітчизняному та міжнародному рівнях, відстоювати свою наукову позицію.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН10. Уміти проводити критичний аналіз, оцінку і синтез нових наукових положень та ідей щодо ветеринарної медицини.

ПРН12. Аналізувати сучасні наукові праці, виявляючи дискусійні та мало досліджені питання з ветеринарної медицини, здійснювати моніторинг наукових джерел інформації стосовно досліджуваної проблеми, встановлювати їх інформаційну цінність шляхом порівняльного аналізу з іншими джерелами.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань: 21 Ветеринарна медицина	Обов'язкова	
	Спеціальність: 211 «Ветеринарна медицина» Освітня програма: «Ветеринарна медицина»		
Змістовних модулів - 1	Рівень вищої освіти: третій Ступень освіти: доктор філософії	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 120		1-й	1-й
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2, самостійної роботи здобувача - 4		1-й	1-й
		Лекції	
		22 год.	6 год.
		Практичні	
		20 год.	6 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		78 год.	108 год.
		Форма контролю: іспит	

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність філософії та способи обґрунтування істини.

Філософствування і ціннісне самовизначення. Інтуїтивне розуміння філософії. Проблема визначення філософії. Основне питання філософії. Філософське обґрунтування істини й методи філософського пізнання. Обґрунтування істини в економічних науках та у ветеринарії. Академічна доброчесність.

Тема 2. Раціональний тип знання: філософія та наука.

Завдання філософії, що мають значення для науки. Раціональний тип знання. Загальні риси й відмінності філософського і наукового знання. Відмінність філософії від мистецтва, релігії й богослов'я. Наукові вимоги у природознавстві, економічних науках та ветеринарії.

Тема 3. Поняття та проблеми онтології.

Вчення про буття. Поняття сутності та існування, матеріального та ідеального. Основні напрямки в онтології: матеріалізм, об'єктивний і суб'єктивний ідеалізм. Природа свідомості. Рівні буття: екзистенція, буття людини, соціально-економічна реальність, світ тварин, фізичний світ.

Тема 4. Історія античної філософії

Вчення про буття в античній філософії. Антична картина світу і полісне мислення. Формування грецької філософії й питання про архе. Вчення про буття до Сократа. Онтологічне і функціональне розуміння життя. Гілозоїзм античної натурфілософії. Відкриття ідеального буття Піфагором і Парменідом. Діалектика Сократа. Вчення про буття Платона. Філософія як «метафізика» Арістотеля.

Тема 5. Антична і новосвітопейська наука.

Культурні передумови наукового знання про фізику. Наукові знання в античній та середньовічній культурі. Томас Кун про структуру наукової революції. Наукова революція як зміна наукової парадигми. Геоцентризм і геліоцентризм. Коперник. Галілей та експериментальний характер науки. Механіцизм у фізиці. Декарт і Ньютон.

Тема 6. Емпіризм та раціоналізм у новосвітопейській філософії.

Основне питання філософії та проблема пізнання. Агностицизм, скептицизм і гносеологічний оптимізм. Раціоналізм і емпіризм, їх основи в особистісному та історико-культурному досвіді. Необхідність відкриття трансцендентні сфери. Гносеологічна орієнтація й антропоцентризм новосвітопейської філософії. Раціоналізм Декарта, Спінози та Ляйбніца. Емпіризм Дж. Лока і Дж. Берклі та Д. Юма.

Тема 7. Теорія пізнання та етика І. Канта.

Трансценденталізм І. Канта. Априорні форми споглядання, розсудку та розуму. Категоричний імператив. Передумови трансценденталізму в новоєвропейському розумінні суб'єктивності. Значення філософії І. Канта для соціальних і гуманітарних наук та етики фахівця.

Тема 8. Сучасна наукова картина світу

Теорія відносності Альберта Айнштейна: спеціальна теорія відносності (СТВ) та загальна теорія відносності (ЗТВ). Квантова механіка. Експериментальна база квантової механіки. Принцип невизначеності. Корпускулярно-хвильовий дуалізм. Філософський аспект квантової механіки.

Розвиток біологічної картини світу. Теорія біологічної еволюції: Ламарк і Дарвін. Природний і статевий відбір, симбіоз. Теорія спадковості. Г. Мендель. Генетика. Сучасні досягнення в біології та їх значення для ветеринарії.

Тема 9. Свідомість і несвідоме в психології.

Різниця між філософським і науковим розумінням свідомості. Теорія несвідомого З. Фрейда. Захисні механізми психіки. Структурно-динамічна модель особистості Фрейда. Теорія колективного несвідомого К.Г. Юнга. Архетип і архетипний образ. Основна проблема душі сучасної людини.

Тема 10. Філософська антропологія та науковий підхід до проблеми людини.

Поняття людини в сучасній свідомості. Медичне і філософське розуміння людини. Сутність людини. Сутність тварини. Відмінність між твариною і людиною. Етичне ставлення до тварини й до людини. Відмінність поняття людини від понять «особистість», «індивід». Змістовне розкриття поняття «особистість», самосвідомість особистості.

Тема 11. Свобода волі та відповідальність людини.

Свобода як здатність діяти відповідно до себе. Відмінність свободи від свавілля і поняття відповідальності. Свобода від зовнішніх обставин і від психічних факторів. Позитивне обґрунтування свободи на основі ідеї трансцендування. Свобода волі та етика науковця й фахівця.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усь ого	у тому числі				усь ого	у тому числі			
		л	п	ла б	с.р		л	п	лаб	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1. Сутність філософії та способи обґрунтування істини	12	2	2		8	12	2			10
Тема 2. Раціональний тип знання: філософія та наука	12	2	2		8	12	2			10
Тема 3. Поняття та проблеми онтології	12	2	2		8	12	2			10
Тема 4. Історія античної філософії	12	2	2		8	12				12
Тема 5. Антична і новоевропейська наука	12	2	2		8	12				12
Тема 6. Емпіризм та раціоналізм у новоевропейській філософії	10	2	2		6	10		2		8
Тема 7. Теорія пізнання та етика І. Канта	10	2	2		6	10		2		8
Тема 8. Сучасна наукова картина світу	10	2	2		6	10		2		8
Тема 9. Свідомість і несвідоме в психології	10	2	2		6	10				8
Тема 10. Філософська антропологія та науковий підхід до проблеми людини	10	2	2		6	10				8
Тема 11. Свобода волі та відповідальність людини	10	2	-		8	10				8
Разом	120	22	20	-	78	120	6	6	-	108

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ФН	Заочна ФН
1	Сутність філософії та способи обґрунтування істини	2	-
2	Раціональний тип знання: філософія та наука	2	-

3	Поняття та проблеми онтології	2	-
4	Історія античної філософії	2	-
5	Антична і новоєвропейська наука	2	-
6	Емпіризм та раціоналізм у новоєвропейській філософії	2	2
7	Теорія пізнання та етика І. Канта	2	2
8	Сучасна наукова картина світу	2	2
9	Свідомість і несвідоме в психології	2	-
10	Філософська антропологія та науковий підхід до проблеми людини	2	
	Разом	20	6

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність філософії та способи обґрунтування істини	8
2	Раціональний тип знання: філософія та наука	8
3	Поняття та проблеми онтології	8
4	Історія античної філософії	8
5	Антична і новоєвропейська наука	8
6	Емпіризм та раціоналізм у новоєвропейській філософії	6
7	Теорія пізнання та етика І. Канта	6
8	Сучасна наукова картина світу	6
9	Свідомість і несвідоме в психології	6
10	Філософська антропологія та науковий підхід до проблеми людини	6
11	Свобода волі та відповідальність людини	8
	Разом:	78

Основні види самостійної роботи, передбачені при опануванні навчальної дисципліни (як приклад):

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Підготовка до практичних занять.
3. Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури та нормативних документів.
4. Робота з інформаційними ресурсами мереж Інтернет (пошук та обробка інформації).
5. Виконання завдань самостійної роботи.
6. Самоконтроль та самодіагностика засвоєння змісту освіти.
7. Індивідуальні консультації.

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні дисципліни застосовуються традиційні методи навчання:

- розповідь. Монологічна мовна дія, яка адресована здобувачам вищої освіти. Розповідь застосовують за необхідністю викласти навчальний матеріал системно, послідовно;
- пояснення. Словесне тлумачення проблем, понять, явищ, методів, слів, термінів тощо. Пояснення використовують переважно, коли викладач відчуває, що здобувачі вищої освіти чогось не зрозуміли. Пояснення часто супроводжується різними засобами унаочнення, спостереженням, дослідями. Успіх пояснення залежить від його доказовості, логічності, чіткості, образності мовлення;
- бесіда. Метод навчання, за якого викладач за допомогою запитань спонукає здобувачів вищої освіти до захисту особистої позиції відтворення набутих знань, формування самостійних висновків і узагальнень на основі засвоєного матеріалу;
- навчальна дискусія. Метод навчання шляхом публічного обговорення важливої проблеми, який передбачає обмін думками між здобувачами вищої освіти й викладачами. Дискусія розвиває самостійне мислення, вміння відстоювати власні погляди, аналізувати й аргументувати твердження, критично оцінювати чужі і власні судження. Під час навчальної дискусії обговорюють наукові висновки, дані, що потребують підготовки за джерелами, які містять більше інформацію, ніж у підручнику. Дискусія спрямована не лише на засвоєння нових знань, а й на формування емоційно-асоціативного поля сприйняття знань;
- демонстрування. Метод, який передбачає показ матеріалів у динаміці (використання приладів, дослідів). Він ефективний, коли всі здобувачі вищої освіти мають змогу сприймати предмет або процес. Викладач зосереджує увагу на основному, допомагає виокремити істотні аспекти предмета, явища, супроводжуючи показ поясненням, розповіддю;
- доповідь. Метод навчання, який передбачає самостійну розповідь здобувача вищої освіти навколо певної теми. Доповідь повинен ставити або розв'язувати конкретне питання або проблему. Здобувач вищої освіти може робити доповідь під час занять, або на наукових заходах (конференції, круглі столи тощо). Завдяки цьому здобувачі вищої освіти більше запам'ятовуватимуть і будуть звикати до публічних виступів.

5. ФОРМИ КОНТРОЛЮ, МЕТОДИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Форма контролю:

іспит.

Методи оцінювання:

- опитування;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- індивідуальні завдання;
- також можуть зараховуватися результати участі в наукових заходах – доповіді, тези тощо.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється відповідно до методики накопичення балів за результатами поточного та підсумкового контролю (див. табл. 5.1).

Таблиця 5.1 Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина освітньої програми Ветеринарна медицина.

Поточний контроль											Семестровий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	5	40	100

T1, T2 ... T8 – теми навчальної дисципліни.

Результати навчальних досягнень за навчальною дисципліною здобувачів вищої освіти здійснюється за критеріями, що запроваджені в університеті за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою, що доводяться до відома здобувачів вищої освіти на першому занятті. Загальна оцінка визначається, як сума балів за всі виконані завдання.

Взаємозв'язок між результатами навчання та обов'язковими видами навчальної діяльності, наводиться у таблиці 5.2.

Таблиця 5.2 Взаємозв'язок між результатами навчання та обов'язковими видами навчальної діяльності (робіт) спеціальності 211 Ветеринарна медицина освітньої програми Ветеринарна медицина.

Результати навчання	Види робіт			
	Усна відповідь/ доповідь	Практичне завдання	Активні методи(вправи, тренінги, дискусія)	Самостійна робота
ПРН10. Уміти проводити критичний аналіз, оцінку і синтез нових наукових положень та ідей щодо ветеринарної медицини	+		+	+
ПРН12. Аналізувати сучасні наукові праці, виявляючи дискусійні та мало досліджені питання з ветеринарної медицини, здійснювати моніторинг наукових джерел інформації стосовно досліджуваної проблеми, встановлювати їх інформаційну цінність шляхом порівняльного аналізу з іншими джерелами	+	+	+	

Критерії оцінювання

Під час поточного контролю оцінювання проводиться шляхом усного опитування студентів на практичних заняттях, консультаціях, під час семестрового контролю - на заліку або іспиті. Під час поточного контролю студент по кожній темі повинен показати знання термінології, розуміння філософських проблем, знання історико-філософських фактів, які необхідні для ілюстрації філософських проблем, що розглядаються в кожній темі. За знання теми на ознайомчому рівні й розумінні термінології студент отримує мінімальний бал, за розуміння проблеми й здатність вільно обговорювати способи її розв'язання студент отримує середній або високий бал, за вільне володіння матеріалом студент отримує найвищий бал. Отримані досягнення перераховуються у бали поточного контролю згідно із таблицею 5.1 після чого сумуються. Максимальна кількість балів за поточні контролю дорівнює 60. Якщо студент має власну позицію щодо філософських проблем, або якщо він на свій розсуд знайомився з додатковим матеріалом за темами навчальної програми, він отримує додаткові бали. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Засобами діагностики результатів навчання є стандартизовані тести підсумкового контролю за 100 бальною шкалою, яка приводиться до 40 бальної.

Таблиця 5.3 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзаменаційна оцінка	Залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ, НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (ЗА ПОТРЕБОЮ)

Навчальна дисципліна передбачає використання програмного забезпечення: on-line: Microsoft Office 365, Moodle (GNU загальна суспільна ліцензія).

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Вільчинський Ю.М. (кер. авт. кол.) Філософія: навчальний посібник / Ю.М. Вільчинський та інші. – К.: Київський національний економічний університет, 2019. – 368 с.
2. Голянич М.Ю., Москаленко Ю.М. Соціальна філософія. Навчальний посібник / М.Ю. Голянич, Ю.М. Москаленко. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2019. – 352 с.
3. Гоян І.М., Матвієнко І.С., Сторожук С.В. Філософія. Навчальний посібник / І.М. Гоян, І.С. Матвієнко, С.В. Сторожук. — Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г.М., 2017. — 296 с.
4. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 236 с.
5. Карпіцький М. М. Введення в філософію. Поняття філософії. Філософія та наука. Навчальний посібник / М. М. Карпіцький. – Харків: ЛНАУ, 2016. – Ч. 1. – 40 с.
6. Карпіцький М.М. Онтологічна та функціональна парадигма розуміння життя // Тези доповідей звітної науково-практичної конференції Луганського національного аграрного університету, м. Харків, 21-23 лютого 2017 р. Х.: ЛНАУ, 2017. С. 80-82.
7. Кирильчук В.Е. (та інші). Філософія в короткому викладі. Навчальний посібник. / В.Е. Кирильчук, О.О. Решетов, З.В. Стежко, Г.П. Стежко — 2-ге вид., доп. – Кіровоградський національний технічний університет (КНТУ). – Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2020. — 188 с.
8. Кралюк П. М. Історія філософії України : підручник / П. М. Кралюк. – К. : КНТ, 2015. – 652 с.
9. Кузь О. М. 9 Філософія науки : навчальний посібник : [Електронне видання] / О. М. Кузь, В. Ф. Чешко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 172 с.
10. Основи філософії: навч. посіб./ Л. О. Сандюк, С. П. Симоненко, О. В. Сулим [та ін.]; за ред. М. Ф. Шмиголя. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 412 с.
11. Попович М. В. Філософія свободи / М. В. Попович. — Харків: Фоліо, 2018. — 524 с.
12. Поцюрко М. Філософія : навч.-метод. Посібник / М. Поцюрко. – Львів: Сполом, 2014. – 277 с.
13. Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Е. Семенюк, В. Мельник. – Вид. 3-тє, випр. та допов. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 364 с.
14. Сошніков А. О. Історія філософії: навчальний посібник для студентів всіх спеціальностей / А. О. Сошніков. – Харків : Майдан, 2016. – 162 с.
15. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. – 255 с.

Допоміжна література

1. Гринів О.І. Філософія. Курс лекцій для аспірантів / О.І.Гринів. – Львів: Тріада Плюс, 2016. – 368 с.
2. Сичевська-Возняк О.М. Філософія Конспект лекцій / О.М. Сичевська-Возняк. – Луцьк: Луцький НТУ, 2017. – 109 с.
3. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Пер. з фр. – Том другий. – Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2011. – 488 с.
4. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Том перший. – Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2009. – 576 с.
5. Філософський енциклопедичний словник. – Київ: Абрис, 2002. – 744 с.
6. Хамітов Н. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології. Навчальний посібник зі словником / Н. Хамітов, Л. Гармаш, С. Крилова – К.: КНТ, 2016 – 396 с.
7. Юрченко Л.І., Варипаєв О.М. Філософія науки Навчальний посібник / Л.І. Юрченко, О.М. Варипаєв – Харків: Харківський державний університет харчування та торгівлі (ХДУХТ), 2018. – 205 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Навчально-методичне забезпечення дисципліни [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://edu.lnau.in.ua/course/view.php?id=1635>
2. Електронний репозитарій ЛНАУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.lgnau.edu.ua/xmlui/>
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua> .
4. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nplu.kiev.ua> .
5. Сообщество профессионалов hr-portal [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.hr-portal.ru> .
6. Карпіцький М.М. Лекції по філософії [Електронний ресурс] // Архів відео лекцій. – URL: <http://nnkarpitsky.blogspot.com/>